

SUSITIKIMO PROTOKOLAS

2014-04-23

Viešbutis „Neringa“, Gedimino pr. 23, Vilnius

Renginio tikslas – pristatyti NIPC užsakymu parengtos nevyriausybių organizacijų ir valstybinio sektorių bendradarbiavimo studijos (2014) dalį, susijusią su viešųjų pirkimų sistema Lietuvoje ir aptarti jos tobulinimo gaires.

Pranešėjai: Martinas Žaltauskas (NIPC)

Renginyje dalyvavo: J. Akromienė (Europos namai), G. Stumbrytė (ŽEF), D. Cymbaliuk (LSŠA), L. Matūzaitė (LRS), A. Krikščiūnaitė (ŪM), B. Mačiunskienė (ŪM), E. Rimkutė (VPT), I. Petronytė (PVI), A. Markauskaitė (PVI), J. Šemetaitė („Kirk Lietuvai“), I. Bernotas („Kirk Lietuvai“), A. Imbrasas (Menų spaustuvė), B. Jatautaitė (SADM), H. Varnienė (LNF), L. Gulbinė (LNF), A. Račkauskas (LVBS), R. Zabaraukas (LNVF), R. Mrazauskaitė (TILS), A. Armanavičienė (LNVF), I. Ringailaitė (ANVOK), J. Šeduikienė (MIC), M. Zakarka (LIJOT), L. Privelytė (LIJOT), G. Šopaitė-Šilinskienė (NIPC).

1. M. Žaltausko pranešimas. Pagrindiniai akcentai:

- NIPC užsakymu buvo atlikta studija, kuri išnagrinėjo su viešųjų pirkimų įgyvendinimu susijusių ES direktyvų nuostatas ir jų taikymą Lietuvoje, bei NVO vaidmenį viešųjų pirkimų sistemoje. Susitikimo tikslas – aptarti teisinius NVO buvimo perkančiąja organizacija (PO) ar neperkančiąja organizacija (NPO) aspektus, o ne pirkimų būdus, jų sumas ir kt.
- Pagrindinė atliktos analizės išvada, jog įvertinant užsienio šalių patirtį bei EB direktyvas ir jų taikymo praktiką, NVO Lietuvoje neturi būti traktuojamos kaip PO. Nesvarbu, ar jų metinį biudžetą sudaro daugiau kaip 50% lėšų iš valstybės institucijų, tai iš esmės nesukuria ar nesustiprina ūkio subjekto priklausomumo ar pavaldumo nuo perkančiosios organizacijos ryšio.
- Išnagrinėtos ES direktyvos išskiria ir kitus kriterijus, kurių esminis – sukuriamas pavaldumo ryšys tarp NVO ir institucijos, kuri suteikia finansavimą. Šis aspektas yra nagrinėjamas ir teismo išaiškinimuose ganėtinai išsamiai.
- Pagal ES direktyvą visos centrinės valdžios institucijos, regionų valdžios institucijos ir joms pavaldžios įstaigos, kurios išlaikomos valstybės biudžeto, yra PO. Kalbant apie viešosios teisės reglamentuojamas organizacijas, kurios taip pat yra minimos, jų tapimas PO yra vertinamas pagal organizacijos įsteigimo tikslą (ar organizacija įsteigta, kad tenkintų viešąjį interesą) ir tai, kam priskiriami nuostoliai įstaigos bankroto atveju. Pastarasis kriterijus aiškiai nusako, kad NVO, kurios finansiniai nuostoliai priskiriami tik tai organizacijai, o ne valstybės sektoriui, nepatenka po ES direktyvoje nustatytą PO apibrėžimą. Pagal 2009 metų ES direktyvos redakciją, NVO tampa PO tik tokiu atveju, kai gauna tiesioginį finansavimą iš valstybės biudžeto nekonkurso būdu. Pvz. Lietuvos savivaldybių asociacija jau turėtų tapti PO, nes gauna tiesiogines įplaukas iš savivaldybių biudžetų. Tai taikoma ir Žemės ūkio rūmams ir analogiškoms organizacijoms. Politinės partijos prieš pora metų sumanė tapti NPO ir pasitvirtino pataisą įstatymo 4 straipsnyje. Ši nuostata nustojo galioti 2014-01-01, išskyrus tam tikrus punktus, susijusius su reklamos pirkimu politinės kampanijos metu.
- Dar vienas pavyzdys – LAGTA, kuri yra nepaneigiamai NVO, apjungia atlikėjus į asocijuotą struktūrą. Tačiau išskirtinumas tas, kad šiai organizacijai LR Kultūros ministerija suteikusi įgaliojimą rinkti ir skirstyti lėšas, todėl, įvertindami jos specialiuosius įgaliojimus, turėtume traktuoti ją kaip PO. Lygiai taip pat laikytini PO universitetai, kurie yra įsteigti Seimo, gauna ir biudžetinį finansavimą.
- Išvados:
 - NVO bet kokiomis sąlygomis negali būti laikomos finansuojamos valstybės, regionų arba vietos valdžios institucijų ar kitų viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų, net jei jų metinį biudžetą surado 100% pajamų iš valstybės ar savivaldybės institucijų.

- Remiantis LR NVO plėtros įstatymu, organizacijoms, įsteigtoms pagal LR Asociacijų, LR Labdaros ir paramos fondų bei LR Viešųjų įstaigų įstatymą, negali būti taikoma Direktyvos 2009/81/EB 1 straipsnio 17 punktą ar Direktyvos 2011/0438(COD) 2 straipsnio 6 punkto C dalis, kadangi jos nėra prižiūrimos, valdomos ar kitaip kontroliuojamos valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijų.
- Rekomendacijos:
 - I alternatyva: Atsižvelgiant į EB direktyvų nuostatas ir PO apibrėžtis, pagal VPĮ 4 straipsnio 2 dalį nuo valdžios institucijų nepriklausomas NVO *de jure* traktuoti kaip NPO, nesvarbu koku intensyvumu ir iš kokių šaltinių susidaro jų metiniai biudžetai.
 - II alternatyva: papildyti LR VPĮ 4 straipsnio 1 dalies 2 punktą: „Perkančioji organizacija yra: <..> 2) viešasis ar privatusis juridinis asmuo (išskyrus politines partijas* nevyriausybinės organizacijas, kaip tai apibrėžia LR Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 2 straipsnio 1 dalis), kuris atitinka šio straipsnio 2 dalies sąlygas;
 - III alternatyva: išdėstyti 4 straipsnio 2 dalį taip, kaip nustato Direktyvos 2011/0438(COD) pasiūlymas:

2. Viešosios teisės reglamentuojamos organizacijos – tai organizacijos, turinčios visas toliau nurodytas ypatybes:

- jos įsteigtos tam ar turi konkrečią tikslą patenkinti bendrojo intereso poreikius; jos nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio; tuo tikslu organizacija, kuri veikia įprastomis rinkos sąlygomis, siekia pelno ir kuriai tenka su jos veiklos vykdymu susiję nuostoliai, neturi tikslo tenkinti bendrojo intereso poreikių, kurie nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio;
- jos turi teisinį subjektiškumą;
- jos yra iš esmės finansuojamos valstybės, regionų arba vietos valdžios institucijų ar kitų viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų, arba prižiūrimos šių organizacijų administracijos arba turi administracinį, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusę narių skiria valstybė, regionų ar vietos valdžios institucijos arba kitos viešosios teisės reglamentuojamos organizacijos;

2. Diskusija:

- **G. Stumbrytė (ŽEF)** – daugeliu atveju, įgyvendinant struktūrinius projektus, paprasčiau būti PO, o ne NPO. Mes pavyzdžiui esame pasidarę perkančiąja organizacija, nors kai kuriais atvejais galėtume ja nebūti. Pasitvirtinti supaprastintų pirkimų taisyklės ir vykdai pirkimus supaprastinta tvarka.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – tai mūsų tolesnių diskusijų klausimas. Ką mes pirmiausia norime padaryti, tai susitarti su ŪKMIN, VPT, Seimu, kad NVO nėra PO. Toliau sektų kitas etapas – tai agentūros, kurios administruoja paramą projektams, sukurtų aiškia tvarką, pagal kurią NPO pirkimai nebūtų sunkesni už PO pirkimus. Gal VPT turi kokių minčių?
- **E. Rimkutė (VPT)** – bandau dabar pagauti mintį, koks šito rezultatas? Nes bus taisyklės, bus pirkimai, kodėl siekiama nebūti PO?
- **B. Mačiunskienė (LR ŪM)** – atėjau pasiklausyti užsienio patirties, negirdėjau jokios užsienio šalių analizės. Aš išnagrinėjau 8 skirtingas užsienio šalis ir nei vienoje taip nėra. Nėra išimčių.
- **A. Imbrasas (Menų spaustuvė)** – eilinį kartą vėl skleidžiamas melas. Buvo išnagrinėta visa ES patirtis. Pvz Suomijoje iki 15 tūkst. netaikomos visiškai jokios procedūros. Aš esu kultūros sektoriaus operatorius, N kartų klausinėju viešai, kaip kitose ES šalyse vykdomi viešieji pirkimai NVO. 5 metus esame suveliami į ginčą, sakoma, kad ne taip ir ne apie tai kalbama. Nėra ES valstybės, kur nuo pirmo cento reikėtų pildyti popierius. Kalbame apie sektoriaus apačią, organizacijas, kurių biudžetas vos keli tūkstančiai. Pateikite pavyzdžius, kur taip daroma? Pavyzdžių nėra, gal tik nebūčiau tikras dėl Bulgarijos, Rumunijos. Esame kalbėję VPT kabinetuose ne kartą, kad situaciją reikia keisti, Ūkio ministerija atsako, taip yra todėl, kad nacionalinė valdžia gali rinktis, kaip įgyvendinti viešųjų pirkimų direktyvas. Užduodu klausimą: kas 2009 metais paskleidė gandą, kad NVO yra vienas iš labiausiai vagančių sektorių? Klausimas svarbus, nes visas sektorius yra paverstas šio gando įkaitu. Stebiu įvykius Rusijoje: būtent su argumentu, kad NVO yra vagys jie (Soroso fondas, Britų taryba ir kiti) buvo išguiti iš šalies. *Incorporate* Lietuvos NVO

sektorius yra silpninamas, nes jis 5 metus turi įrodinėti, kad jis nevagia, kad taip nėra Europos Sąjungoje. Manipuliuojama informacija, valdininkai, atsakingi už viešuosius pirkimus, gudrauja, Prezidentei pateikinėja melagingą informaciją, ir sakoma, kad Prezidentės valia, kad viešieji pirkimai yra tokie. Veikia cenzūra, autocenzūros mechanizmai, kad NVO neužsiiminėtų tokiais dalykais, kurie negerai atrodo „ant popieriaus“. Tai naudinga teisinėms kompanijoms, raštinės reikmenų parduotojams ir kompiuterinių programų. Mes daug pildome fiktyvių dokumentų ir tai neturi nieko bendro nei su ES, nei su skaidrumu.

- **R. Mrazauskaitė (TILS)** – yra keli klausimai, kuriuos norėtume iškelti ne sprendimo prasme, o ką norėtumėm apsvarstyti. Pirmiausia, ne visom NVO dabar yra taikomas Viešųjų pirkimų įstatymas. Tada kaip teisingai paminėta studijoje, žiūrima ne tik į tai ar yra pavaldumo požymiai, bet svarbu ir tai, kad pačios lėšos yra tokios, kurias reikia leisti atskaitingiau. Kitas klausimas, jei į lėšas žiūrime tik tada, kai vertiname, ar tai sukuria ar nesukuria pavaldumą, reikėtų suprasti, o kaip mes ištirsime, kuriais atvejais sukuria pavaldumo santykį? Nėra jokie konkurso standarto Lietuvoje. Kiekvienu atveju gali reikėti individualiai vertinti, ar NVO gautos lėšos sukuria pavaldumo santykį ar ne. Antras dalykas – toks išlygos politinėm partijom buvo atsisakyta, nes EK buvo bepradedanti pažeidimo procedūrą, nes negalima išdaryti direktyvos. Mums kyla klausimas – ar padarant išlygą NVO, nebūtų pažeidimo čia. Dėl ES konteksto čia, atsakymo vieningo nėra ne todėl, kad netaikoma, o todėl kad apie tai niekas nesusimąsto. Tas pats buvo su politinėm partijom, kai pirmąkart buvo pasiūlyta padaryti išimtį iš VPĮ, mes jau tada sakėm, kad tai neaišku. Kolegos užsienyje gūžčiojo pečiais. Tik Estija mąstė, ar politinės partijos turėtų ar neturėtų viešuosius taikyti. Kai Lietuva tai padarė, tada EK kreipėsi su klausimu, ką čia padarėt. Kiek kalbėjau su kitais skyriais, panašiai yra su NVO, niekas nežino, kaip tai turi būti daroma. Tai turėtų būti klausama Europos Sąjungos. Dėl alternatyvų – tinkamiausias sprendimas ne techniškai išimti NVO, o numatyti, kad nebus taikomas įstatymas tom NVO, kurioms nesukuria pavaldumo. Bet kyla klausimas, ar mes tikrai pasitikime tom keliolika tūkstančių NVO Lietuvoje, kurios gauna kartais ne taip ir mažai lėšų. Kaip mes matuosime, kuriomis pasitikime, kuriomis – ne?
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – į paskutinį klausimą paprastai atsakyčiau – visos organizacijos gauna finansavimą ne šiaip iš kažkur, o konkurso būdu per projektus. Jei jie atsiskaito už tuos pinigus, tai viskas gerai, asignavimų valdytojas vertina, o jei negerai, tai tada sprendžiama, ar į teismą paduoti ar kaip.
- **R. Mrazauskaitė (TILS)** – nesant standarto, nesame tikri, ar tie konkursai yra tvarkingi. Tai nepakeičia pinigų pobūdžio.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – tai jau kitas klausimas. Tai ne nevyriausybinių, o ministerijų ir kitų tarnybų klausimas.
- **R. Mrazauskaitė (TILS)** – bet tai nekeičia pinigų pobūdžio, tai vis tiek yra viešieji pinigai.
- **M. Zakarka (LIJOT)** - sunku bus išmatuoti. Tai bus paraiškos, dokumentai, parašai, mes niekaip kitaip to nepakeisime. Mes atstovaujame jaunimo organizacijas. Turime tokius pavydžius, kaip minėjo Martinas. Mažame miestelyje futbolo klubelis, gaunantis 700 lt, tampa PO. Ką tai reiškia? Jie turi registruotis sistemoje, daryti popierius ir daryti kitus dalykus kaip apibrėžia LR įstatymai. Pripažinkime, yra daug organizacijų, kurios niekada to nedarys dėl tokios pinigų sumos. Jei VPT tai baustų, atrodytų daugiau nei keista. Paradoksas – tai įtvirtinta, bet tai nevyksta. Jei gaunama 20 tūkst. Lt ir tampa PO, kyla klausimas – kam tada viešuosius pirkimus daryti, kai tai viršija veiklų įgyvendinimo sumas ir panašiai. Pritariu kultūrininkų pusei.
- **A. Imbrasas (Menų spaustuvė)** – pripažistų, kad kol kas VPT jų nepuola, tų 700 Lt organizacijų. Bet 2009 metais buvo taip, kad buvo taisyklės, kaip veikia grantai, ju naudojimas ir pan. Teoriškai auditoriams atrodė kitaip. Pavyzdžiui, jei žmogus daro parodą 3 dienų, taip rašydavo sutartyse, bet išlaidos buvo leidžiamos kitu laikotarpiu, kai buvo ruošiamasi parodai ir t.t.. Ir kai pradėjo tikrinti auditoriai, pradėjo sakyti – jūs apgaudinėjate valstybę, nes pinigus leidžiate po ir prieš projektą. Mačiau pats, kaip vyksta politizuoti veiksmai, kaip ministerijos pasitelkia į pagalbą kokią Valstybės kontrolę ir taršo sektorių. Kai įstatymas liepa vienaip, o dalis organizacijų daro kitaip, klausimas toks – kam naudinga, kad didžioji dalis sektoriaus būtų *incorporate* įkaltais iki kažkokio momento X, kol ateis X ministras, kitos partijos, kuris norės peržaisti viską, kas buvo padaryta iki jo. Kam tai reikalinga? O kaip atskirti NVO, imkime pavyzdį, jei valstybėje kas nors ką nors padaro, nusižengia – sėda į kalėjimą; remiantis Jūsų pavyzdžiu, reikėtų visą visuomenę sodinti į kalėjimą ir tik tuos, kurie įrodo, kad nieko nepadarė, išleisti į laisvę. Visgi mes gyvename kitaip. Mano prielaida, kad dauguma NVO yra sąžiningų, dalis ne, o kai kas įrodo, kad jos ne – jie tada negauna grantų.
- **R. Mrazauskaitė (TILS)** – tiems, kurie sąžiningi, tiesiog neliks lėšų. Nesąžiningi gaus ir leis neskaidriai. VPT protingai netikrina dalies, o kita dalis leidžia taip, kaip jiems atrodo. Aš neturiu duomenų apie nei vieną sugautą.

- **M. Žaltauskas (NIPC)** – mums reikia spręsti teisinį dalyką, ar NVO gali būti laikomos PO, kai jų biudžetą daugiau nei 50 proc. sudaro valstybės lėšos. Norėčiau kad nekryptume prie diskusijos, kas blogas, kas geras, o išeiti su atsakymu, ar jos yra perkančiosios ar nėra. Ir jei atsitiktų, kad tos organizacijos su 500 Lt būtų apkaltintos dėl Viešųjų pirkimų įstatymo nesilaikymo, ką tada darytume?
- **E. Rimkutė (VPT)** – emocijos didelės, aš siūlau diskusiją daryti be emocijų. Mes čia kur susirinkę, neturime papildomų kėslų ar užmačių. Tuo labiau, kad diskusija bus produktyvesnė, kai žiūrėsime vienas į kitą kaip į tuos, kurie siekia bendro tikslo. Kai ilgai esame ES nariai, tos baimės dinga, bet pradžioje traktavimas direktyvų buvo griežtesnis. Buvo baiminamasi Europos Teisingumo teismo. Praktika vystosi, bijau apsimeluoti, bet berods kai pradėjome gauti ES paramą, mes klausėme EK, ar gaunama parama direktyvų prasme yra viešasis finansavimas. Ir gavome atsakymą – taip. Nors ES nelaikoma viešuoju finansavimu, kai pasirašoma pirkimo-pardavimo sutartis. Bet tokie konkursai ir paraiškos, mums komisija paaiškino, - taip. Diskusijos vyksta metų metais.
- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – tai ką Jūs čia citavote ir kalbate ir iškirpote vieną gabaliuką, maišote viešuosius pirkimus ir tai, tos ataskaitos, kurios reikalingos atsiskaityti, kad Jūs gavote pinigų. Ta ataskaita ir pasako, kad jau sukuriamas pavaldumas. Gaunasi, kad Jūs esate pavaldūs tai organizacijai, kuri tą finansavimą ir skyrė. Juk Jūs gaunate pinigų tam tikrai veiklai, ne dėl ekonominės naudos, dėl veiklos vykdymo. Reikia skirti koks pavaldumas, ar sutartinis, ar konkurso.
- **M. Zakarka (LIJOT)** – tai jei mes gauname finansavimą projektui iš VRM, tai mes tampame pavaldūs VRM'ui?
- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – ne ta prasme, bet pavaldumas yra.
- **A. Imbrasas (Menų spaustuvė)** – mes nesame pavaldūs. Noriu apie emocijas. Kadangi per tuos metus niekas nepasikeitė, nėra kantrybės. Turiu alternatyvų pasiūlymą visom tarnybom - priimkite įstatymą, kuris yra visose ES, daugiau nieko nereikia. Nereikia jokių vadinamųjų išimčių. Virš 15000 Eur kaip Suomijoje ar Vokietijoje, žemiau nereikia jokių procedūrų ir viskas.
- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – kalbame apie PO apibrėžimą, jis yra identišką kaip direktyvose ir čia negali būti kitos kalbos.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – nekalbėkime apie pinigų vertes, nes ilgai truksime. Apie pavaldumo principą.

<...>

- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – turiu pasiūlymą – yra 3 alternatyva, Jūs remiatės nebaigta direktyva, projektu. Direktyva jau priimta, turi 24 numerį, perkeliame tai, kas yra identiškai direktyvoj ir dar įnešame iš preambulės paaiškinimą. Galėsime tokį modelį svarstyti. Bus naujas įstatymas ir naujam įstatyme galime variantą svarstyti. Bus kaip 3 alternatyva, kur Jūs duodate nuorodą į projektą, mes kalbame kad jau yra priimta direktyva, turi savo numerį nuo balandžio 18 d. įsigaliojo, mes galėsime perkelti tą normą. Jei tai tinka, tai galime daryti.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – sektoriui tai tinka. NVO tada neperkančiosios ir atsiskaitymas su asignavimų valdytoju.
- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – nedarykime, kad NVO yra kažkokia išimtis. Kaip Teisingumo teismai aiškina, kas yra PO, kas ne, tai sako, kai kalbame apie pirmą sarašą, ten viskas išvardinta, apie tai nediskutuojame. Kai kalbame apie 2 sarašą, kiekvienu konkrečiu atveju reikia nagrinėti instituciją ar įmonę. Negalima totaliai sakyti NVO yra NPO. Kaip ir politinės partijos. Padaryta išimtis reklaminės kampanijos metu, nes tam buvo argumentai.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – nereikia jokių išimčių. Mes dirbome su Audroniumi, sakėme politinėms partijoms, kad Jūs darote sau išimtis ir tai yra blogai. Jei yra vieši juridiniai asmenys, reikia vadovautis vienu įstatymu. Jei įstatymas nustato, kad pavaldumo principas neegzistuoja, jei organizacija gauna 1000 Lt ar 100 Lt, tai yra kontraktas ilgalaikis, kuris yra įgyvendinti tam tikras veiklas, tai organizacija neturi tapti PO, nes taisyklės nustato tas, kas duoda pinigų.

<...>

Mes norime garsiai pranešti visam Lietuvos NVO sektoriui, kad nuo šiandien, nuo balandžio 23 d. visos NVO yra NPO?

- **E. Rimkutė (VPT)** – ne. Negalima visom pritari. Nes kiekvienu atveju reikia nagrinėti.
- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – tai Jūs komercinio pobūdžio veiklą vykdate? Ne? Tada tenkinate viešąjį interesą.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – o jei yra viešoji įstaiga. Ji laimi viešąjį pirkimą, pirkimo vertė yra milijonas litų. Ji tampa PO? Netampa. Bet jei ji konkurso būdu laimi projektą, ji tampa perkančiąja.

- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – taip, bet yra didžiulis skirtumas, todėl, kad kai viešoji įstaiga laimi viešąjį pirkimą, ji teikia pasiūlymą, savo sąlygas, siekia ekonominės naudos, įsiskaičiuoja pelną, o kai Jūs gaunate paramą pateikę paraišką pagal nustatytas sąlygas, Jūs prašote finansavimo tam tikrai veiklai vykdyti.
- **J. Akromienė (Europos namai)** – tai pelnas yra vienintelis dalykas? Nes dalyvavimo sąlygos tiek viešųjų pirkimų, tiek konkursų yra praktiškai identiškos. Yra vienintelis skirtumas, kad konkurse dalyvauja ne vienas pareiškėjas ir laimi tiek ten, tiek ten. Kitas dalykas dėl VP, nesvarbu, kokia jų vertė, viešųjų pirkimų taisyklės neužtikrina nei skaidrumo, nei konkurencijos, nei kitų dalykų. Todėl, kad VPT ir administruojančios institucijos nesutaria, kaip turėtų organizacijos dalyvauti konkurse.

<...>

- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – bet kuriuo atveju arba vienom arba kitom taisyklėm turėsite vadovautis. O kad NPO nesivadovausite, taip nebus, negali būti taip paprastai.
- **J. Akromienė (Europos namai)** – dabar yra įvairios struktūrinių fondų ūkio subjektų skatinimo priemonės ir tuos prioritetus ir tikslus numato ministerijos. Lygiai taip pat valstybiniai tikslai ir privataus sektoriaus tikslai. Jie dalyvauja konkurse, jie teikia pasiūlymus, bet pagal tikslus ir sąlygas, numatytas tų pačių ministerijų. Kuo tada skiriasi? Šitie tikslai taip pat nustatyti ministerijų. Nesuprantu to padalinimo.
- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – pati išskyrėte – pelnas. Šito viešo pirkimo sutartis sudaroma dėl ekonominės naudos. Abi šalys įsipareigoja. Finansavimo sutartis yra veiklos finansavimas ir čia ne mes sugalvojome tą išskirtinumą. Čia yra Kembridžo byla.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – Kembridžas yra universitetas, kuris yra autonomiškas, bet jis krepšelinio principu gauna valstybinį finansavimą. Kaip ir LATGA. Šiuo atveju ji negali būti NPO. Jei tokiems subjektams yra suteikiami įgaliojimai gauti lėšas iš kitų šaltinių, tada gali VPT juos tikrinti.
- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – apie Kembridžą byloje ir yra kalba apie *awards* ir *grants*. Tai čia pas Jus ir yra grantai.
- **J. Akromienė (Europos namai)** – čia nėra grantai. Mes negauname grantų.
- **A. Imbrasas (Menų spaustuvė)** – vėl esame įveliami, aš norėčiau, kad Jūs šnekėtumėt ne viešųjų pirkimų terminais, o sveiko proto terminais. Mes šnekame apie senjorų klubą, kuris gauna 1000 Lt, iš kokių lėšų jis gali nusisamdyti teisininką. Šito įstatymo vykdyti be specialisto neįmanoma.
- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – pirmą kartą, kada mes kultūrininkų pasiūlymus nagrinėjome, dalyvavote Jūs visur, visuose vaidmenyse, Seime. Mes buvo labai tolerantiški, bent jau mūsų ministerija, visiems Jūsų pasiūlymams, kas yra dabar pateikta – 200 tūkst. Lt riba, dvigubai pakelta. Iki 10 tūkst. Lt ribai nereikia jokių dokumentų.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – dar kartą kartoju, nekalbėjime apie pinigų ribas, kalbėkime apie teisinį klausimą.
- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – bandau pasakyti, III alternatyva, pagal 24 direktyvą formuluojame; dar galime įkelti iš konstatuojamos dalies paaiškinimą, kad būtų aiškiau. Formuluotes Jūs matysite, jos bus paskelbtos viešai, kaip priklauso.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – o galima susitarti, kad ne tik viešai, bet kad ją gautų štai šita grupė?
- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – bus paskelbta kaip priklauso, pirmas projektas, kai jisai bus.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – mes, matote, negalime kasdien tikrinti, kada jis paskelbtas, kada nepaskelbtas.
- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – orientaciniai jis gali būti rugsėjį. Darbo grupė rinksis tada, kai bus pirmas projekto variantas.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – į darbo grupę dar galima būtų įeiti keliems žmonėms iš šitos grupės?
- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – jie yra labai didžiulė grupė iš visų organizacijų yra.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – tai jau turime kelis žmones? Jei keli atstovai iš mūsų yra, tai viskas tvarkoj. Jei ta III alternatyva pasiteisintų...
- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – iš 24 direktyvos, o ne kaip Jūs suformulavote.

- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – ta formuluotė yra iš Teisingumo teismo bylų ir jei Jūs tikėtės, kad čia bus išimtis, vis tiek kiekvienai organizacijai reikės vertinti, ar jiniai atitinka tuos požymius.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – aš dar galiu iš savo asmeninės praktikos pasakyti, mes turėjome atvejų, kai turėjome Europos Komisijos tiesiogiai finansuojamą projektą ir mes susidūrėme su tuo, kad mes esame PO, bet EK tiesioginis projektas, sutartyje numatyta, kad perkant iki 10 tūkst. Eur mes perkam kaip norime, virš 10 tūkstančių mes privalome vadovautis nacionaliais teisės aktais, bet pirkimą atlikti ne kaip kitaip, bet neskelbiamų derybų būdu. Vadovautis nacionaliais teisės aktais mes negalime, o pagal tiesioginę sutartį su EK mes kitaip negalime pirkti. Mes darėme neskelbiamas derybas. Bet mes netapome pavaldūs Europos Komisijai.
- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – kodėl Jums tada reikia atsiskaityti, jei nepavaldūs? Eina kalba apie pavaldumą tiesioginį.
- **J. Akromienė (Europos namai)** – bet žiūrėkite, atsiskaito juk ir viešųjų paslaugų teikėjai, atsiskaito lygiai taip pat.
- **R. Zabarauskas (LNVF)** – struktūrizuokime šiek tiek tą diskusiją. Įsivaizdavau diskusiją platesniame kontekste, kad mes aptarsime viešuosius pirkimus, su kuriom susiduriame, aš matau problemą tai klasifikaciją ir iš to išplaukiančios pasekmės, nežinau, ar čia galima išsiskirti, su kuriomis bėdomis mes susiduriame.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – jei sutartume su Ūkio ministerija, Pirkimų tarnyba ir Seimu, kad priėmus naują įstatymą, NVO nebūtų traktuojamos kaip perkančiosios, tų problemų nebebūtų.
- **R. Zabarauskas (LNVF)** – mes dalyvaujame su konkurentais konkurse ir mes norime sužinoti 2 dalykus, konkursantų koncepcijas, kurios yra padarytos konfidencialiomis jų pačių prašymu, čia mums kilo tokie įtarimai, kad laimėtojo pasiūlymas susidėjo iš 3 sakinių. Bet kai mes dabar prašome tą pateikti susipažinti, mes gavome neigiamą atsakymą. Antras dalykas – ekspertai; eksperto vertinimai tavo pasiūlymo turėtų būti leidžiama susipažinti, bet šito nėra. Čia yra bėdos, kurių norėčiau paprašyti VPT paaiškinimų...
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – tai ne šitos diskusijos tema, čia gal atskirai aptarkite.
- **B. Jatautaitė (SADM)** – esu iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir iš NVO sektoriaus. Nenorėčiau, kad mes taip sklaidytumėmės nepasitikėjimu ir neskaidrumu. Metai darbo ministerijoje mane įtikino, kad neįmanoma konkurse laimėti tam, kas negali laimėti bent jau toje srityje, kur aš dirbu. Nes tikrina vidaus auditas, tikrina valstybės kontrolė, tikrina jau įvykusius konkursus, prieš metus ir prieš du. Neskaidrumo organizuojant konkursus ir pasirinkant, kas turėtų laimėti, tokių atvejų aš nežinau ir negirdėjau. Jei aš teisingai supratau Jūsų pasakymą dėl komercijos, jei viešajame pirkime dalyvauti viešoji įstaiga, atitinkanti NVO statusą, laimėjo milijono vertės pirkimą, Jūs traktuojate, kad tai yra jų komercinis tikslas? Ne, jei NVO, jie komercijos nedarą, tai yra ūkinė-ekonominė veikla, nes tą paslaugą užbaigus, jie pelno į kišenės nepasidalina, o vykdo toliau veiklas pagal savo organizacijos tikslus. Ir tai yra skirtinga nuo kokios viešosios įstaigos, kuri yra įsteigta komerciniams tikslams. Ekonominė nauda nėra tas pats kas komercinė veikla. Viešoji įstaiga, kurios steigėjai fiziniai asmenys, jie siekia viešosios naudos, bet vykdydami ūkinę-ekonominę veiklą. Tai yra 2 skirtingi dalykai.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – prieš Jums atsakant, aš dar vieną iš pavyzdžių galiu pasakyti. Omnitel laimėjo prieš kelis metus ESFOS konkurse projektą 3-4 mln. Lt vertės. Ne pagal viešuosius pirkimus, o rašė paraišką, vykdė projektą, jį įgyvendino. Jie tapo priklausomi nuo ESFOS ar nuo ministerijos?
- **E. Rimkutė (VPT)** – gal pagal antrą požymį ir tapo, bet jie netenkina pirmo požymio.
- **M. Zakarka (LIJOT)** – bet jeigu tenkina bent vieną požymį, tada tampa PO?
- **E. Rimkutė (VPT)** – ne, pagal įstatymą reikia tenkinti 2 požymius. Vienas, kad veikla skirta viešajam interesui, o antras jau vienas iš tų trijų. Omnitel to pirmo netenkina.
- **M. Žaltauskas (NIPC)** – mes jau vieną rezultatą turime, kad jei viena iš mūsų alternatyvų būtų priimtina ir ją būtų galima įtraukti į įstatymą, tai būtų viskas idealu, aišku dar laiko yra.
- **B. Jatautaitė (SADM)** – aš dar turiu vieną komentarą. Iš patirties tarptautiniame lygmenyje, dalyvavau ilgus metus tarptautinių fondų renginiuose, diskusijose su NVO, studijavau Londono universitete, visos valstybės Europa senoji, Afrika, Azija, siekia lengvinti sąlygas NVO sektoriui veikti. Nepasitikėjimas yra 20-oj arba 100-oj vietoj, pirmiausia reikia lengvinti sąlygas pilietinei visuomenei. NVO dirba vardant pilietinės visuomenės, vardant tarnautojų, valdininkų ir politikų, kadangi grįžę namo, jau jie yra eiliniai piliečiai. Buvo pavyzdžių, kai valstybėse darė net ne eksperimentą, o paskui tai įsitvirtino, kai valstybės institucijų finansuojamos NVO turėjo ataskaitą pateikti nuotraukų

fasonu. Kad renginys vyko, nuotraukos ir finansinę ataskaitą. Apie pirkimus prie 7 metų tada kalba net nėjo, bet per 7-8 metus nuo tų diskusijų pasaulis jau paėjo į priekį. Iš mūsų kaimynai artimiausi nepasitikėjimo klausimo nekelia.

- **A. Krikščiūnaitė (ŪM)** – Jūs ką paminėjote nuotraukas, apie viešuosius pirkimus pavyzdžių nepateikiate. Čia kitus dalykus minite.
 - **B. Mačiunskienė (ŪM)** – man labai nepatinka, kad skleidžiama informacija apie nepasitikėjimą. Jei kas skleidžia nepasitikėjimą, tai Audronis.
 - **B. Jatautaitė (SADM)** – aš kalbu apie nepasitikėjimą NVO.
 - **R. Mrazauskaitė (TILS)** – aš nesakiau, kad aš nepasitikiu visom NVO, nes pati esu iš NVO. Būtent dėl to, kad man irgi norisi, kad tos lėšos, kurios yra skirtos gražiem kilniem tikslam pasiekti, būtų išleistos taip, kad tiek tikslai būtų pasiekti, aš norėčiau, kad įstatymas leistų tai pasiekti ir nesudėtingai ir kartų neprieštarautų direktyvai. Man ta III alternatyva, bent jau iš pirmo žvilgsnio, visai atrodo tinkanti, tik reiškia, kad tai nedaro išimties visom NVO ir bus ad hoc'inis tikrinimas. Aš nežinau, kas čia apsiims tikrinti. Bet teoriškai, kai kurios NVO pateks į perkančiųjų organizacijų ratą.
 - **M. Žaltauskas (NIPC)** – esmė III alternatyvos būtų tokia, organizacijos, kurios nėra pramoninio-komercinio pobūdžio, kuriai tenka su jos veikla susiję nuostoliai, neturi tikslo tenkinti bendro intereso poreikius, o tuo poreikius tenkina Prezidentūra, Seimas, savivaldybė, Vilniaus vandenys ir panašiai. O NVO jeigu į šitą nepatenka, automatiškai ji būtų NPO. Bet yra išimtys - jei kokia savivaldybės ar valstybės institucija suteikia viešojo administravimo įgaliojimus, tada ji būtų perkančioji, jei ji pati galėtų rinkti pinigus, kur valstybė laiduoja tą teisę. Kitais atvejais, nevyriausybininkas, gaudamas 2 procentus, rašydamas paraiškas, gaudamas finansavimą iš ministerijų, būtų NPO. Ji atsiskaitytų tam asignavimų valdytojui, kuris ir skyrė. Viešųjų pirkimų tarnyba irgi suvokite 2 dalykus, finansavimas yra 2 atžvilgiais suteikiamas. Ar savivaldybė yra finansuojama? Taip – yra finansuojama Seimo. Biudžetinė įstaiga yra finansuojama, ji nedalyvauja konkurse dėl pinigų. NVO nėra finansuojama, jai skiriamas finansavimas konkreto projekto įgyvendinimui. Gal tas žodis „finansavimas“ ir lemia užburtą ratą. Net Seimo nariai mano, kad visos NVO yra automatiškai finansuojamos.
 - **B. Jatautaitė (SADM)** – nepaslapstins, SADM kolegos, kurie neturi darbo NVO sektoriuje patirties, taip pat man dažnai užduoda klausimą, net ne klausimą, ne retorinį, o komentarą, palauk mes skiriame finansavimą NVO pagal konkursus, tai jos dabar biudžetinės.
 - **E. Rimkutė (VPT)** – bet juk valstybė galėtų neskirti? Tai ir nefinansuotų. Tai reiškia finansuoja.
 - **M. Zakarka (LIJOT)** – pagrindinis pavyzdys – ar mes įsivaizduotume, kad kažkuri savivaldybė pateikia savo biudžetą, bet negauna finansavimo iš biudžeto. Tai gal nutikti? Ne, negali. Nes kažkokią dotaciją iš Seimo vis tiek gaus. Ar ministerijos departamentas negaus finansavimo, nes blogai užpildė veiklos planą. Nu taip nebus. Aš dar Ūkio ministerijos norėčiau paklausti, ar teisingai Martinas garsiai perskaitydamas traktuoja 24 tą pačią direktyvą?
 - **B. Mačiunskienė (ŪM)** – direktyva šiek tiek kitaip skamba.
- <...>
- **B. Jatautaitė (SADM)** – dar vieną retorinį klausimą. Kaip NVO atstovė, mūsų manymu, nors skaidrumo neprisideda viešieji pirkimai, ar teko girdėti kam nors, per televiziją matyti, girdėti, kad viešajame pirkime NVO būtų korumpuota, pasiūliusi milijoną iš dešimties atgal, vienu žodžiu per tą pirkimą paviešinta kaip neskaidri ir kaip nesektinis pavyzdys?.. Aš esu girdėjusi tik apie verslo įmones, tos kurios didžiulės, gauna milijonus. NVO nežinau kuri yra, kuri viešajame pirkime tyčia būtų laimėjusi paslaugai parduoti už milijoną.
 - **M. Žaltauskas (NIPC)** – aš Jūsų vadovui uždaviau klausimą, tų NVO mažų yra 10-12 tūkst., kurių biudžetai yra 500-1000 Lt, aš paklausiau, jeigu nesivadovauja tos organizacijos VPĮ nors privalo, Jūsų vadovas pasakė, gaila kad jo šiandien nėra, mes į tokias organizacijas nežiūrime. Bet aš sakau, kad tuo atveju Jūs leidžiate pažeidinėti įstatymą? Ir jie yra nusikaltėliai Lietuvos.
 - **E. Rimkutė (VPT)** - mes nežiūrime iki tam tikros ribos. Jeigu atsirastų kažkokie didesni pirkimai...
 - **M. Žaltauskas (NIPC)** - mes norime, kad įstatymas būtų teisingas visiems.

- **B. Jatautaitė (SADM)** – NVO neturi galimybių nepažeidinėti, bet jei atrastų daug atvejų, kokia valstybei iš to nauda? Vat rado 7000 Lt turėjo organizacija, nevykdė viešojo pirkimo, o įdėta pastangų, teismų, bylinėjimosi, kam iš to nauda?
- **E. Rimkutė (VPT)** - tai gal reikia kitaip dėliot. Gal reikia dėlioti, po tą tūkstantį nereikėtų. Vienintelis, kai Jūs įvardinote tą tūkstantį, vienintelė problema, tai pusė, 50 proc. – per CVP IS.

<...>

- **Ringailaitė (ANVOK)** – visi nori pasilengvinti gyvenimą. Aš nieko prieš atsiskaityti viešai už viešus pinigus, kuriuos mes gauname. Bet yra be galo sunku. Ir jeigu dabar nepanaikint PO, turėtų būti kažkokios taisyklės. Dabar pasikeitė VPĮ ir tos pavyzdinės taisyklės nėra atnaujintos. Nežinau, ar VPT planuoja tokius. Sako, nekalbėkime apie vertes. Bet organizacijos jau nuo pirmo cento turi pasirengti VP taisykles, turėti planą, turi turėti visus dokumentus. Yra automatiškai daug administracinių pažeidimų. Problema yra apie procedūrų paprastinimą. Būnant NPO, jei reikės vėl kreiptis dėl to, kad būti NPO ir teikti paraiškas ar tai APVAI ar ESFAI, aš nežinau, kur bus daugiau galvos skausmo. Bet kitas dalykas yra apie administracinės naštos mažinimą. Manau visos emocijos yra vien dėl to, kad tarkim mūsų organizacijoje yra 2 darbuotojai ir buhalteris samdomas. Aš esu viešųjų pirkimų specialistė. O kaip mes turime daryti VP Komisiją? Vėl klausimas, absurdiškas šiek tiek. Tarkim patalpų nuomai reikia 5 žmonių komisijos.

- **B. Mačiunskienė (ŪM)** – mes tikrai daug supaprastinome viešųjų pirkimų. Patalpų nuomai visai kitos taisyklės galioja.

- **A. Imbrasas (Menų spaustuvė)** – pasakysiu vieną iš problemų. Štai viešos įstaigos turi veikti pagal viešųjų įstaigų įstatymą, jas tikrina pagal biudžetinės sandaros įstatymą, jos dar turi veikti pagal UAB'ų įstatymą ir dar pagal viešųjų pirkimų. Jos realiai yra apkrautos žymiai didesniais krūviais. Dalyvavau 3 metus *Think Tanko* Šiaurės šalių veikloje, kaip harmonizuoti tarp šalių veikla. Lietuva negali dalyvauti kai kuriose tarptautinėse veiklose, ne tik VP, ir dėl kitų priežasčių, bet viešieji yra vienas iš tų trukdžių. Jūs iškart pradodate kalbėti viešųjų pirkimų terminais. Dar kartą – ne viešųjų pirkimų terminais, sėdam sveikai susišnekėti. Dar vieną pavyzdį, iki kokio absurdo vyksta tiek dalykai. X viešoji įstaiga parašo paraišką Kultūros ministerijai sukurti dramaturgijos kūrinį, M. Ivaškevičiaus pjesei, nes nuo juo šnekėta, jis parašė trumpą santrauką. Kultūros ministerija po visų ekspertų, skiria grantą sukurti M. Ivaškevičiaus pjesę apie Lietuvių tremtinių likimus. Nuo šito momento turi atlikti viešuosius pirkimus! Iš M. Ivaškevičiaus nupirkti M. Ivaškevičiaus pjesę kur duoti pinigai M. Ivaškevičiui. Tai galima be VP terminų kalbėti apie šitas nesąmones, kad jų nebūtų. Ir nebus jokių emocijų.

- **A. Račkauskas (LVBS)** – prieš mus yra tarnautojai, kurie vykdo nurodymus ir dabar jie daro kaip yra. Kaip tobulinti tas taisykles. Kultūrininkas kelia klausimą iš principo, kodėl kitose valstybėse taip, o pas mus kitaip? Gal darykime ne šitoj auditorijoje, o kitoj. Gal ne čia reikia kalbėti?

<...>

- **I. Petronytė (PVI)** – dirbu NVO 7 metai, prisidedu prie kolegų išsakytų minčių, galiu jau šį tą pasakyti apie virtuvę. Nelendam labai giliai į skundimąsi, kaip yra sunku, niekam neįdomu, bet kai ką galima būtų palengvinti. Tarkime mūsų organizacija yra PO, esame laimėję ES projektą, mes tuo nesiskundžiam, mes išmokom ir veikiam. Bet mes praėjome pragarą. Kaip apskritai NVO yra sudėtingą tą daryti. Nėra poreikio, kad kiekviena NVO, gaunanti 50 proc. kažkokių lėšų, taptų automatiškai PO. Taisyklės, kurios taikomos ESFOS, yra pakankamos. Nes kur yra didžiausia problema. Tu esi viešoji perkančioji, tu atsiskaitai ne už tą vieną projektą, už visus projektus. Ir plus, ką tu darai neprojektinėj veikloj. Tas yra didelis apsunkinimas. Ir tai, kad NVO išsprūsta iš PO apibrėžimo, yra tam sukurti kiti mechanizmai, pradedant nuo konkursų, kurie yra skaidrūs iki pačių ataskaitų, kurios yra detalios. VP iš tikrųjų apsunkina. NVO yra mažytės, po 1-2 žmones, jie dažnai veikiantys savanoriškais pagrindais, dažniausiai tai antraeiliai ar trečiaeiliai darbai. Nežinau, ar III pasiūlymas yra tobulas, bet kad to tikslo reikėtų siekti, tai yra kiti instrumentai, kad NVO skaidriai leistų pinigų.

- **A. Armanavičienė (LNVF)** – gera iniciatyva Ūkio ministerijos ir Teisingumo ministerijos – mažinti administracinę našta verslui. Manau, kad ir NVO administracinę našta taip pat reikia mažinti ir lengvinti.